

ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ ПЕРСОНАЛУ ДЛЯ БОРТЬБИ З КІБЕРЗЛОЧИННІСТЮ

Доценко В.В.

кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки та психології
Харківського національного
університету внутрішніх справ
м. Харків, Україна

Одним із негативних аспектів впровадження інформаційних технологій в економічну і соціальну сфери життєдіяльності людини є поява нового різновиду протиправної поведінки – злочинів у сфері використання комп'ютерних технологій. Для боротьби з такою специфічною формою злочинності необхідні належним чином підготовлені фахівці, які володіють спеціальними знаннями і здатні застосовувати їх для розкриття комп'ютерних злочинів.

Більшість авторів (К. Беляков, В. Бутузов, В. Голубєв, Д. Дубов, С. Кльоцкін, В. Мілашев, М. Литвинов, В. Мохор, В. Орлов, В. Хахановський та інші) відзначають, що проблема підготовки персоналу для боротьби зі злочинами в галузі інформаційних технологій та кіберзлочинності вивчена недостатньо і потребує ґрунтовних досліджень. На нашу думку, правоохоронцям, які протидіють кіберзлочинності крім обов'язкової технічної підготовки, володіння навичками роботи з комп'ютером і загальним орієнтуванням в інформаційному просторі необхідна професійно-психологічна підготовка з використанням інтерактивних методів навчання. Одним з таких методів є соціально-психологічний тренінг, який дозволяє ефективно вирішувати завдання, пов'язані з розвитком навичок спілкування, міжособистісного сприйняття, управління власними психічними станами, самопізнанням, особистісним зростанням тощо.

Так, для правоохоронців діяльність яких пов'язана з профілактикою та розкриттям кіберзлочинів ми пропонуємо тренінг «Конструктивне спілкування». Метою даного тренінгу є розвиток у фахівців з організації інформаційної безпеки

комунікативних знань і навичок, що допоможуть їм співпрацювати і взаємодіяти з різними верствами населення через засоби масової інформації і консультативні зустрічі з представниками громадськості; розширення уявлень щодо ефектів міжособистісного сприйняття і способів маніпулювання в процесі спілкування; знайомство з ризиками пов'язаними з методами соціальної інженерії.

Протягом тренінгу учасники відпрацьовують наступні теми:

1. Навички міжособистісного спілкування як основа ефективної діяльності правоохоронця.
2. Оцінка достовірності інформації, що повідомляється невербальними засобами комунікації.
3. Основи конструктивного спілкування в конфлікті.
4. Маніпуляції у спілкуванні: розпізнавання, нейтралізація.
5. Соціальна інженерія в інформаційних технологіях.

Остання тема є особливо актуальною для фахівців з організації інформаційної безпеки оскільки розкриває соціальну інженерію, як метод маніпулювання людиною або групою людей з метою злову систем безпеки і викрадення важливої інформації. Цитуючи американського криптографа, письменника і фахівця з комп'ютерної безпеки Б. Шнайера «Лише атаки дилетантів націлені на машини; атаки професіоналів націлені на людей» [1] учасники тренінгу знайомляться з механізмами навмисного впливу на психічні особливості людини (ціннісні орієнтації, норми поведінки, життєві цілі, рівень знань тощо) для отримання необхідної інформації. Наприклад, соціоінженер – це зловмисник (шахрай), який здійснює атаку на людину, яка є частиною системи «людина-комп'ютер» і руйнує найдосконаліші і дорогі системи захисту інформаційних технологій.

Представлений тренінг включає в себе традиційні методи: вправи, рольові ігри, дискусії, які застосовуються в рамках методів групового рішення проблем, моделювання ситуацій, психогімнастика, методи зворотного зв'язку і рефлексії тощо. Реалізація тренінгу розвитку навичок конструктивного спілкування фахівців

з організації інформаційної безпеки в процесі професійної підготовки буде сприяти їх особистісному і професійному розвитку.

Література:

1. Шнайер Б. Матеріал из Викицитатника / Б. Шнайер. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikiquote.org>

Доценко В.В. Використання тренінгових технологій у підготовці персоналу для боротьби з кіберзлочинністю / В.В. Доценко // Кібербезпека в Україні: правові та організаційні питання : матеріали всеукр. наук.-практ. конф., м. Одеса, 21 жовтня 2016 р. – Одеса : ОДУВС, 2016. – С. 201-202